

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF PROPERTY TAXATION IN FOREIGN COUNTRIES

Ковтун В.М.,

к.ю.н., доцент кафедри фінансового права

Університет державної фіскальної служби України

Тупчій В.В.,

студентка

Університет державної фіскальної служби України

У статті розглядається можливість доцільного запозичення окремих елементів системи оподаткування майнових податків у розвинених країнах. На підставі аналізу податкового законодавства зарубіжних країн запропоновано внести пропозиції щодо гармонізації податкового законодавства України з урахуванням зарубіжного досвіду у сфері майнового оподаткування. Зазначено, що перспективою подальших досліджень у даному напрямі є визначення відповідних бази і ставок оподаткування.

Ключові слова: майнове оподаткування, податок на нерухоме майно, податкові системи, гармонізація, податкове законодавство.

В статье рассматривается возможность целесообразного заимствования отдельных элементов системы налогообложения имущественных налогов в развитых странах. На основании анализа налогового законодательства зарубежных государств предложено внести предложения по гармонизации налогового законодательства Украины с учетом зарубежного опыта в сфере имущественного налогообложения. Отмечено, что перспективой дальнейших исследований в данном направлении является определение базы и ставок налогообложения.

Ключевые слова: имущественное налогообложение, налог на недвижимое имущество, налоговые системы, гармонизация, налоговое законодательство.

In the article possibility of the expedient borrowing of separate elements of the system of taxation of property taxes is examined in the developed countries. On the basis of the tax laws of foreign countries invited to submit proposals for harmonization of tax laws Ukraine on the basis of international experience in the field of property taxation, and it is appropriate to borrow the most optimal model use real estate tax, which operates in Poland.

Also said the prospect of something far research in this direction is to define the base and tax rates. The purpose of the article is to determine the particular legal regulation of property taxation in foreign countries, mechanisms and to submit proposals for harmonization of tax laws Ukraine on international experience.

The most effective taxes in the countries – members of the EU should be considered as property taxes. Property taxes provide a significant amount of budget revenues.

Referring to the international experience, it should be noted that property taxes, particularly on real estate may be one of the important items of budget revenues. At harmonizing tax legislation in Ukraine with the EU, it is appropriate borrowing some elements of the system of property taxation.

In particular, the optimal model is the use of property tax, which operates in Poland. Further reform of the tax system Ukraine should take into account the fact that in Poland tax rates set differentiated. But the European way, which have chosen Ukraine requires in reforming the tax system focus is on European tax law and take into account the experience of reform in the EU. Therefore, it is worth remembering that Western conceptual approaches in the tax area should be maximally adapted to Ukrainian conditions.

Key words: property taxation, property tax, tax systems, harmonization, tax legislation.

Пріоритетними завданнями податкової реформи, що проводиться нині, є послідовне зниження податкового тиску. Податкова система стає більш раціональною, скорочується кількість податків і зборів, знижуються податкові ставки. У цих умовах передбачається корінним чином змінити систему майнового оподаткування – податки на майно повинні стати вагомим джерелом доходів держави. Крім того, перевага майнових податків перед іншими податками полягає в їх «прозорості», що істотно полегшує завдання контролю за їх збором. Відповідно дослідження саме цього питання в умовах сьогодення є досить актуальним.

У розвинених країнах світу формування і становлення національних податкових систем в цілому триває, як правило, не одне десятиріччя. В Україні, як і в більшості країн пострадянського простору, зважаючи на досить молодий вік державотворчих процесів та, відповідно, розбудови таких обов'язкових елементів ринкової економіки, як ефективна податкова система, формування системи оподаткування майна розпочалося відносно нещодавно.

У країнах із соціально-орієнтованими економічними системами майнові податки мають істотні політичні та економічні переваги, виступаючи в умовах ринкової економіки як своєрідні макроекономічні регулятори. Системи

майнового оподаткування являють собою продукт цілої епохи економічного і політичного розвитку суспільства. Усвідомлення того, що нагромадження та збереження приватної власності можливі тільки в громадянському суспільстві робить економічно й морально виправданим процес «повернення» частини нагромаджень суспільству, якому платник податку фактично зобов'язаний усім, чим володіє.

Отже, у розвинених країнах в різноманітних формах сплачують податки ресурсно-майнової групи, які у західній літературі називають податками на багатство. Вони дають змогу не тільки акумулювати фінансові ресурси бюджету та інших державних централізованих фондів, а й слугують механізмом економічного впливу на суспільне виробництво, його структуру та динаміку, науково-технічний процес і підтримку соціальної рівноваги у суспільстві. Тому у сучасних умовах євроінтеграції в Україні підвищеною увагою науковців має стати саме світовий досвід майнового оподаткування.

Питання аналізу особливостей майнового оподаткування, механізмів застосування у сучасних податкових системах країн світу знаходиться у полі зору багатьох іноземних фахівців у сфері оподаткування, оскільки являє собою методологічну основу підвищення ефективності функціо-

нування економічних систем. Так, зокрема, дослідженням даного питання займалися такі іноземні спеціалісти, як Ауербах А., Волф Е., Кочерлакота Н., О'коннор Н., Раковські Е., Роач Б., Ніголь С., Сінг А., Сміт С., Хансоон А., Хеклі К. тощо.

Серед вітчизняних науковців проблеми майнового оподаткування в своїх працях торкалися Буткевич О. В., Дученко Г. В., Криницький І. С., Романова Г. С., Тарангул Л. Л., Фрадинський О. А., Шуліченко Т. В. та ін., але окремо особливості правового регулювання податків на майно в зарубіжних країнах аналізувались неповно, що актуалізує подальші дослідження у цій сфері.

Метою статті є визначення особливостей правового регулювання майнового оподаткування в зарубіжних країнах, механізмів застосування, а також внесення пропозицій щодо гармонізації податкового законодавства України з урахуванням зарубіжного досвіду.

Згідно зі ст. 67 Конституції України кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку та розмірах, установлених законом. Тому податкові відносини за своїм змістом є конституційними, організаційно-владними і майновими [1].

Подібне положення закріплено в конституціях багатьох європейських держав. Наприклад, Конституція Румунії від 21 листопада 1991 р. у Главі III «Основні обов'язки» визначає, що громадяни зобов'язані брати участь у публічних видатках шляхом сплати податків. Варто звернути увагу, що зазначена Глава не містить вичерпного переліку суб'єктів, на яких покладається даний обов'язок. Тому слід вважати, що обов'язок брати участь у публічних видатках шляхом сплати податків розповсюджується на фізичних та юридичних осіб. У Конституції Турецької народної республіки від 07 листопада 1982 р. зазначено, що кожен зобов'язаний сплачувати податки згідно зі своїми фінансовими можливостями для покриття суспільних видатків. Зазначене положення міститься у розділі IV, який називається «Політичні права і обов'язки» і не має жодних застережень про суб'єктний склад зобов'язаних осіб [2, с. 56].

Найефективнішими податками в державах-членах ЄС слід вважати податки на майно. Серед них найпоширенішим є податки на нерухоме майно, дещо рідше застосовуються непрямі податки (податок на додану вартість, акцизи тощо). Податки на майно забезпечують бюджети значною кількістю доходів [3, с. 58]. Якщо порівнювати податки на майно з іншими податками і зборами, то можна виділити такі переваги їх запровадження: забезпечення регулярних надходжень до бюджетів за будь-яких умов; справедливий розподіл податкового тягара; простота адміністрування; здатність конкурувати із загальнодержавними податками у частині бази оподаткування та обсягу надходжень до бюджетів [4, с. 135].

Звертаючись до світового досвіду, потрібно зазначити, що майнові податки, зокрема податок на нерухоме майно, можуть бути однією з вагомих статей доходної частини бюджету. Наприклад, питома вага податку на нерухоме майно у власних надходженнях місцевих бюджетів становить більше 10% в Данії, Греції, Люксембурзі, Фінляндії, та близько 50% в Бельгії, Іспанії, Латвії, Литві, Словаччині, Словенії, Польщі [5]. У Великобританії, Естонії та Ірландії податок на нерухоме майно становить майже 100% [3, с. 60].

У Великобританії стягується єдиний податок на майно, що використовується для ведення підприємницької діяльності. Платниками податку є юридичні та фізичні особи, власники або орендарі нерухомості для цілей, що не пов'язані з проживанням. Органи місцевого самоврядування мають право стягувати податок на майно, що є основним місцевим податком та включає плату за земельну ділянку. Податок сплачується щомісячно з огляду на ринкову вартість нерухомості, яка знаходиться у власності або

в користуванні платника податку. Розмір податку залежить від категорії нерухомості і прямо пропорційний її вартості [5; 6, с. 316]. У Франції є два майнових податки: податок на майно (забудовані і незабудовані ділянки) та податок на житлову нерухомість, що є різними видами податків і можуть застосовуватися одночасно. Податок на житлову нерухомість – місцевий і сплачується щорічно будь-якою особою, котра проживає в жиллому приміщенні. Обчислюється шляхом множення вартості умовної орендної плати житла, що визначається місцевим земельним реєстром, на коефіцієнт, що встановлюється муніципалітетом з урахуванням пільг, та застосовується залежно від сімейного чи матеріального становища платника податків.

У Німеччині податок на нерухоме майно вводиться щорічно місцевою владою. Базою оподаткування є податкова вартість майна за загальною федеральною ставкою, що множить на місцевий коефіцієнт, який може становити від 280% до 600%.

Нерухоме майно в Данії, що використовується як офіси, готелі, заводи тощо, може обкладатися трьома видами податку на нерухоме майно: муніципальним, окружним і місцевим. Ставка оподаткування становить від 0,6% до 2,4%.

В Іспанії податок на майно стягується щорічно органами місцевого самоврядування. Оподатковувана база – кадастрова вартість, яка переоцінюється кожні 8 років кадастровим управлінням з посиленням на ринкову вартість землі та споруд. У середньому податкові ставки становлять 0,4% для майна, що знаходиться в місті, і 0,3% – у сільській місцевості.

У Швеції податок на майно сплачують власники всіх видів нерухомості, яка може бути використана для проживання, в комерційних і виробничих цілях. Податкова ставка становить 1,3% для орендованих квартир; 1,0% – для приміщень, що використовуються за комерційною метою, і 0,5% – для промислової власності. Нові житлові приміщення не оподатковуються перші 5 років, а наступні 5 років діє пільгова ставка [5].

У Польщі податок на нерухоме майно є суттєвим джерелом наповнення бюджетів. Зокрема, надходження від нього становлять понад 15% загальних доходів бюджетів чи 45% доходів із власних джерел (без надходжень від субвенцій і розподілу податків). Податок на майно стягується із забудованої нерухомості та незабудованих земельних ділянок (за винятком тих, які використовуються для лісового або сільського господарства – з них стягується окремий сільськогосподарський або лісгосподарський податок). Кожна місцева рада встановлює ставки цього податку, а національним законодавством закріплені лише його максимальні межі. Досвід Польщі демонструє, що застосування податку на майно впливає на рівень валового внутрішнього продукту держави, зокрема щорічно підвищує його приблизно на 1%, та на рівень загальних доходів громади, підвищуючи його на 15% [3, с. 59].

У Болгарії податки на власність забезпечують близько 0,6% формування внутрішнього валового продукту (при цьому половина надходжень формується безпосередньо за рахунок податку на нерухоме майно). Податок на нерухоме майно справляється з юридичних та фізичних осіб, ставка для яких однакова. Податок сплачується рівними частинами щоквартально. Базою оподаткування є вартість нерухомого майна, яка визначається співробітниками муніципалітету залежно від типу власності, місця її розташування, структури і амортизації відповідно до положень законодавства. На визначену вартість майна органи місцевого самоврядування встановлюють ставку податку в межах 0,01–0,45% бази оподаткування. При цьому від оподаткування звільнюються будівлі категорії суспільного призначення (освітні, культурні заклади, будівлі, що перебувають у власності органів влади тощо), а також застосовується податкова знижка 50% на будівлі, які є основним

місцем проживання платника податку. Якщо платник вносить податок раз на рік в повному обсязі до 31 березня, то отримує знижку в розмірі 5% [7; 8, с. 206].

Щодо ставок податку на майно в інших державах Європи, то варто звернути увагу, що у Естонії, Нідерландах та Словенії мінімальна ставка складає 0,1% від вартості нерухомості. Крім того, за ставкою менше 1% (нижній поріг) податки платять власники в Австрії, Іспанії, Італії, Латвії, Люксембурзі, Португалії, Румунії, Фінляндії та Швеції. За фіксованою ставкою – 1% від оціночної вартості – сплачують податки власники житла у Литві. У Бельгії ставка трохи більше 1,25–2,5%. Найвищі ставки в Німеччині та Данії. У цих державах мінімальна ставка податку становить 2,6% від оціночної вартості і досягає 10 і 6,4% відповідно. Наприклад, у Берліні мешканець (власник або орендар) квартири з однією спальнею платить від 200 до 500 євро на рік. Слід зазначити, що в трьох країнах ЄС ставка визначається у розрахунку на один квадратний метр бази оподаткування (Словаччина, Чехія, Польща). Наприклад, у Словаччині ставка становить 0,033 євро за кв.м, в Чехії – від 0,08 до 0,4 євро за кв.м [9]. В Україні ставки податку не мають перевищувати 3% мінімальної заробітної плати у розрахунку на квадратний метр, що становить близько 1,5 євро за кв.м [10]. Крім того, податок в державах-членах ЄС, як правило, сплачується 1 раз на рік. В Україні фізичні особи – 1 раз на рік, юридичні – щоквартально [11].

При гармонізації податкового законодавства України із законодавством ЄС доцільним є запозичення окремих елементів системи майнового оподаткування. Зокрема, найбільш оптимальним є застосування моделі податку на нерухоме майно, яка діє у Польщі. Для подальшого реформування податкової системи України необхідно врахувати той факт, що в Польщі ставки податку встановлюються диференційовано (при цьому найнижчі для будинків житлового фонду – 0,17 євро за 1 кв.м.). Крім того, в Польщі існує доволі значний перелік пільг, зокрема, для нерухомості з метою проведення статутної діяльності серед дітей і молоді у сфері освіти, виховання, науки і техніки, фізичної культури та спорту, дитячих таборів та баз відпочинку; сільськогосподарських кооперативів (членами яких є люди пенсійного віку, інваліди I та II груп), будівель садово-дачних кооперативів, нерухомості вищих навчальних закладів, публічних та приватних шкіл, інститутів та закладів підвищення кваліфікації викладачів, науково-дослідних організацій, музеїв, національних парків, заповідників. Цей список не є вичерпним, він може доповнюватися шляхом прийняття відповідної резолюції [12].

Отже, практика свідчить, що в більшості державах-членах ЄС ставка податку на майно розраховується на основі кадастрової вартості (зазвичай менше ринкової вартості), податкової вартості, ринкової вартості нерухомого майна. У Великобританії та Франції основою для обчислення бази податку є орендна вартість оподаткованого об'єкта

[13, с. 63]. Реформування податку на майно в Україні має передбачати визначення бази оподаткування залежно від ринкової вартості об'єкта оподаткування (це дозволить зменшити навантаження на заробітну плату і перерозподілити його між різними категоріями платників податку) та виключення з переліку об'єктів оподаткування допоміжних (нежитлових) приміщень (сараї, хліви, гаражі, літні кухні, майстерні, вбиральні, погребі, навіси тощо).

Стає очевидним, що позитивний досвід окремих держав щодо справляння податку на нерухоме майно підтверджує існування необхідності проведення в Україні соціально-орієнтованої податкової реформи.

Найпоширенішими (місцевими) податками в державах-членах ЄС є податки на майно (Бельгія, Іспанія, Латвія, Литва, Польща, Словаччина, Словенія), зокрема, податок на нерухоме майно, що ґрунтується на таких принципах: ставка податку на нерухоме майно розраховується на основі кадастрової вартості (зазвичай менше ринкової вартості), податкової або ринкової вартості нерухомого майна з використанням спеціально розроблених методів розрахунку вартості об'єктів для цілей оподаткування, та є диференційованими; пільги надаються за категоріями платників податків або з урахуванням виду об'єкта оподаткування; грошові надходження від сплати податку на майно спрямовуються на розвиток регіонів.

Таким чином, аналіз оподаткування майна в зарубіжних країнах показує, що:

- податок на нерухоме майно є основним джерелом наповнення місцевих бюджетів;

- порядок оподаткування нерухомого майна визначається на центральному та місцевому рівнях;

- головним принципом податку на нерухомість є введення невисокої ставки (починаючи від 0,1% в Естонії, Нідерландах та Словенії до 2,6% в Німеччині) з організацією масового його збору;

- у більшості держав-членів ЄС ставка податку на майно розраховується на основі кадастрової вартості, податкової вартості, ринкової вартості нерухомого майна.

Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо за необхідне запозичити найбільш оптимальну модель застосування податку на нерухоме майно, яка діє у Польщі.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є визначення бази і ставок оподаткування, розрахунок податку на нерухоме майно залежно від розміру площі об'єкта оподаткування, а також визначення бази залежно від ринкової вартості об'єкта оподаткування. Європейський шлях, який обрала для себе Україна, вимагає у процесі реформування податкової системи орієнтуватися саме на європейське податкове законодавство і враховувати досвід реформування країн ЄС. Тому варто пам'ятати, що західні концептуальні підходи у податковій сфері мають бути максимально адаптованими до українських умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Олійник А. Правова природа конституційного обов'язку із сплати податків і зборів : аналіз Основного Закону України / А. Олійник // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 8. – С. 55–58.
3. Бондарук Т. Г. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування та можливості його застосування в Україні / Т. Г. Бондарук // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 56–66.
4. Гостева О. Ю. Місцеві податки в зарубіжних країнах : досвід та напрями застосування в Україні / О. Ю. Гостева // Економіка та право. – 2016. – № 3. – С. 134–139.
5. Місцеві податки та збори. Аналітичні матеріали до законопроекту «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dialogueauc.org.ua/node/5520>.
6. Круковська О. В. Ключові зміни в реформуванні податкової системи України : реалії та перспективи / О. В. Круковська // Економіка і суспільство – 2016. – № 2. – С. 313–317.
7. Світовий досвід оподаткування : Болгарія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/modemizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-do-svid-rozvitk/svitovui-dosvid/bulgaria>.
8. Самусевич Я. В. Реформування податкової системи України в умовах податкової конкуренції : Дис. ... докт. екон. наук за спец. : 08.00.08 / Я. В. Самусевич ; Укр. руд. банк. справи. – Суми, 2015. – 323 с.
9. Скільки платять власники житла в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uanews.zp.ua/society/2013/12/10/20172.html>.

10. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

11. Євроінтеграція. Податок на нерухомість : кращій досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/sotsialnij-zakhist/6253-evrointegratsiya-podatok-na-nerukhomist-krashchij-dosvid>.

12. Євроінтеграція. Податок на нерухомість: кращій досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.profnfgz.com.ua/?p=4840>.

13. Гречко А. В. Перспективи реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції / А. В. Гречко // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 60–70.

УДК 342.922+349.6(477)

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕНЬ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

ESSENCE AND TYPES OF ADMINISTRATIVE PRODUCTION IN THE SPHERE OF THE USE OF NATURAL RESOURCES

Легеза Ю.О.,
к.ю.н., доцент,

доцент кафедри цивільного, господарського та екологічного права
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

У статті визначаються сутність, елементи та стадії адміністративних проваджень у сфері використання природних ресурсів. Обґрунтовано доцільність активізації реформування дозвільно-ліцензійного провадження у сфері використання природних ресурсів. Охарактеризовано критерії класифікації адміністративних проваджень у сфері використання природних ресурсів. Визначено поняття адміністративної процедури у сфері використання природних ресурсів. Встановлено види та підстави класифікації адміністративних проваджень у сфері використання природних ресурсів за юрисдикційністю. З'ясовано особливості адміністративної процедури надання екологічної інформації. За результатами розгляду судової практики охарактеризовано стадію оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічного управління у сфері використання природних ресурсів. Зазначено, що ознаки неюрисдикційності притаманні адміністративним провадженням з розгляду звернень громадян, запитів фізичних та юридичних осіб, надання спеціальних дозволів, ліцензування тощо. Визначено, що юрисдикційними є процедури застосування адміністративно-деліктного провадження до винних осіб, а також розгляд адміністративних справ у порядку адміністративного судочинства.

Ключові слова: адміністративно-правовий механізм, адміністративна процедура, використання природних ресурсів, дозвільно-ліцензійне провадження, публічне управління.

В статье определяется сущность, элементы и стадии административных производств в сфере использования природных ресурсов. Обоснована целесообразность активизации реформирования разрешительно-лицензионного производства в сфере использования природных ресурсов. Охарактеризованы критерии классификации административных производств в сфере использования природных ресурсов. Определено понятие административной процедуры в сфере использования природных ресурсов. Установлены виды и основания классификации административных производств в сфере использования природных ресурсов согласно юрисдикционности. Выявлены особенности административной процедуры предоставления экологической информации. По результатам рассмотрения судебной практики охарактеризовано стадию обжалования решений, действий или бездействия субъектов публичного управления в сфере использования природных ресурсов. Указано, что признаки неюрисдикционности присущи административным производствам по рассмотрению обращений граждан, запросов физических и юридических лиц, предоставлению специальных разрешений, лицензированию и др. Определено, что юрисдикционными есть процедуры применения административно-деликтного производства к виновным лицам, а также рассмотрение административных дел в порядке административного судопроизводства.

Ключевые слова: административно-правовой механизм, административная процедура, использование природных ресурсов, лицензионно-разрешительные производства, общественное управление.

The article defines the essence, elements and stages of administrative production in the sphere of the use of natural resources. The expediency of activating the reforming of licensing and licensing production in the sphere of natural resources use is justified. The criteria for classifying administrative production in the sphere of the use of natural resources are characterized. The concept of an administrative procedure in the sphere of the use of natural resources is defined. The types and bases of the classification of administrative production in the sphere of the use of natural resources by jurisdictions are established. The specifics of the administrative procedure for the provision of environmental information are clarified. Based on the results of consideration of judicial practice, the stage of appealing decisions, actions or inactivity of subjects of public administration in the sphere of the use of natural resources is characterized. It is specified that the signs of non-judicial nature are inherent in the administrative proceedings for the consideration of citizens' appeals, the requests of individuals and legal entities, the provision of special permits, licensing, etc. It is determined that jurisdictional procedures for the application of administrative and tort proceedings to guilty persons, as well as administrative cases in administrative order Legal proceedings.

Key words: administrative and legal mechanism, administrative procedure, use of natural resources, idle-licensed production, public administration.

Для з'ясування сутності та видів адміністративних проваджень у сфері використання природних ресурсів необхідним є визначення понять «адміністративний процес», «адміністративна процедура», «адміністративне провадження» та критеріїв їх співвідношення. Питання визначення сутності таких категорій неодноразово ставали предметом досліджень вчених-адміністративістів (Т.О. Гуржій, О.В. Кузьменко, С.Г. Стеценко, Т.О. Коло-

моєць). Формування теорії адміністративної процедури пов'язується з науковими працями таких вчених, як Р.С. Алімова, О.С. Лагоди, О.І. Миколенка та ін.

Відсутність єдності підходів до розуміння сутності поняття адміністративної процедури веде до його нормативної невизначеності, що виявляється у тривалому процесі реформуванні адміністративно-процедурного законодавства. В проєкті Адміністративно-процедурного кодексу